

ЩАСТИ ТОБІ, ПОДРУГО МОЯ! (До 70-річчя краєзнавця А. М. Стреляної)

Коли по радіо чи телебаченню я слухаю палкі, сердечні слова про Україну, талановитих і відданих їй людей, переді мною постає Тоня, вірніше, Антоніна Михайлівна Стреляна. В ній втілилось все чисте, прекрасне, що йде від українського народу, українського слова, українських традицій. А ще від української пісні - про два кольори, що переплелися в житті кожного з нас, про чорнобривці, які насіяла мати, і мамину вишню в саду. І, звичайно ж, про рушничок - такий, мабуть, дала в дорогу своїй донечці і Іонина матуся і на якому вишила долю свого 70-річного життя Антоніна Михайлівна.

Любов до України у моєї подруги не напускна, і почалася вона з берізки, що зростала разом з нею на солонищівській землі, а потім з могутніх дубів, що оповили своїми кронами Кочеток, з творинь славетного Тараса і власної поетичної душі. Коли я була у Тоні вдома, завжди дивувалася тому, якими простими речами оточена господиня Наприклад, у найбільшій і найсвітлішій кімнаті мене вражав шевченківський куточок. Тут на почесному місці стояв невеличкий бюст Кобзаря, висів український рушник, а на акуратних полицках були розставлені керамічні предмети українського побуту. І в маленькій же кімнатці все було забите книгами. В ній жили Франко і Коцюбинський, Леся Українка і Марко Вовчок. На столі - кіпки журналів, різноманітних педагогічних видань, власні розробки навчальних тем і позакласних заходів. А в шафі - українська сорочка-вишиванка, в якій Антоніна Михайлівна провела сотні уроків. Вони, як правило, теж були проявом любові до України, рідного краю. Темою їх могли бути і золота осінь, і навіть кленовий листочок, поетично описувати вихованця А.М. Стреляної у своїх творах.

Вище я назвала Антоніну Михайлівну своєю подругою. А чи це так? Щось не згадаю, щоб ми разом сиділи в гучній компанії чи зустрічали свята. Тож, мабуть, не це пов'язує людей не на рік або два, а на все життя. Наша дружба бере початок ще з студентських років. Разом навчалися у Харківському університеті, разом жили в гуртожитку, а далі (ось як буває!) доля звела нас у Чугуївському районі. І хоч здобули ми різні професії - справа знайшлася спільна. В газеті «Красная звезда» за підтримки досвідчених педагогів вели разом «Учительську сторінку». А ще з Тониної ініціативи - «Кочетокські вечорниці». Готували разом й інші матеріали: відшукували цікавих людей, розповідали про їх долю, порушували чимало проблем, вагомих для Кочетки. Антоніна Михайлівна, як незмінний

протягом 20 років депутат селищної ради, була в курсі всіх її справ. Я впевнена, якби Тоня не обрала вчительську ниву, то була б прекрасним журналістом. ■

Та повертаючись до головної справи життя ювілярки, хочу підкреслити вагомий її внесок у справу розвитку освіти в районі, області і навіть республіці. Це думка не автора, а колег Стрелимо, представників вузів.

- Чугуївщина здавна славилася своїми педагогами. Але навіть у сузір'ї вчительських талантів нашого району Антоніна Михайлівна сяє як зірка першої величини, - говорить екс-директор Есхарівської школи-інтернату, сам чудовий педагог і вихователь Анатолій Володимирович Лустенко. - Мені не раз доводилося чути, як її вчорашні учні говорили: «Ми щасливі, що нас навчала Антоніна Михайлівна». Під цими словами готові підписатись сотні наших вчителів, Так, багато хто з чугуївських освітян пройшов і проходить тепер школу Стреляної, черпаючи з неї, як з життєдайної криниці, уміння постійно поповнювати знання, вести уроки, любити і виховувати дітей.

- Я була молодою вчителькою в Кам'яноярській школі, а Антоніна Михайлівна керувала методоб'єднанням вчителів української мови та літератури, - згадує головний спеціаліст райвідділу освіти Лідія Миколаївна Волосенко. - Вона вчила нас методиці викладання, нетрадиційним формам роботи, людяності, добру, була мудрою наставницею у всьому. Напрацьований нею матеріал, що знаходиться у райметодкабінеті, і сьогодні творчо використовує нове покоління вчителів, А.М. Стреляною написано ряд статей для республіканського журналу «Українська мова і література в школі». І коли у Слов'янському педагогічному інституті ознайомилися з методичними розробками уроків нашої землячки, то запросили її, навіть не бачачи в очі, на роботу до вузу. Раді були б працювати поруч з Антоніною Михайлівною і в Харківському інституті удосконалення кваліфікації вчителів та в нинішньому педуніверситеті ім. Г.С. Сковороди, де А.М. Стреляна не раз виступала перед своїми колегами, приймала вступні екзамени в абітурієнтів. Та хіба могла вона зродити рідній школі, селищу, товаришам?!

Я заздрю тобі, Тоню, що зуміла ти протягом кількох десятиріч пронести світло дружби з такими ж відданими вчительській справі людьми, як подружжя Борохів, Гринів, Кочеткових, Солошків, Юхачових. Як і тій трепетній материнській любові, якою обігриваєш ти своїх молодших брата і сестру.

По-різному використовуємо ми свій час, коли виходимо на заслужений відпочинок. Як правило, займаємося сім'єю, онуками, працюємо на землі. В усьому цьому і Антоніна Михайлівна. Тільки головним у її повсякденному житті залишається школа, де завжди для неї відкриті двері. Тут її радо зустрічають і директор Раїса Григорівна Калиниченко, і вчителі. Особливо Ольга Антонівна Малько, яка достойно прийняла естафету і тепер на уроках мови і літератури підтримує творчий вогник, дух справжньої любові до українського слова. У рідних стінах рясніє врожай засіяної нею вічним, розумним ниви. І не припиняється велика пошукова робота, яку усі 45 років веде невтомна Антоніна Михайлівна.

Ще до 40-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні А.М. Стреляна оформила музей бойової і трудової слави, де почесне місце відведене і ветеранам школи, які свого часу були наставниками і вчителями для самої Антоніни Михайлівни. Це Галина Григорівна Рибалко, Єлизавета Михайлівна Майстренко, Таїсія Петрівна Волкова та інші. Розповіді про них - в тридцяти альбомах-літописах, оформлених вдячною ученицею, справжня скарбниця передового досвіду, виконання громадянського обов'язку. Музей постійно поповнюється матеріалами про людей, які живуть у селищі і є його справжніми патріотами, і став базою для нового напрямку в невтомній праці Антоніни Михайлівни.

Сьогодні свою енергію, ентузіазм А.М. Стреляна перенесла на гурток юних краєзнавців, і ця робота вийшла забереги школи. Вона завідує відділом районного центру туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді.

- Антоніна Михайлівна - справжня знахідка для нас, - говорить директор цього закладу Інна Петрівна Артеменко. - Рідко зустрінеш працівника, що органічно поєднував би у собі глибокі знання рідного краю, організаторські і творчі здібності, уміння дійти до кожного юного серця, знайти для того чи іншого заходу потрібну людину, не шкодуючи для цього ні духовних, ні фізичних зусиль. Та ще й висловити любов до природи власними віршами. Ось послухайте:

Як не любити зими сніжно-білої
В казці моїй Кочетку,

Як не любити вербицю над річкою,
Пишну, розкішну таку,
Як не любити утоми цілющої -
Нею кінчається день.
Як не любити сумних і веселих
Наших українських пісень.

Девіз Антоніни Михайлівни, як і проведеної нещодавно районної краєзнавчої конференції, - «Україно, доки жити буду - відкривати буду», Цей захід одержав високу оцінку в області, а акція «Дім, є якому я живу» принесла перемогу в конкурсі серед шкіл Харківщини. Були юні кочетокці і призерами республіканських акцій, які ведуться в рамках руху «Моя земля - земля моїх батьків». А ще нинішні вихованці А.М. Стреляної - активні учасники олімпіад з краєзнавства, які проводяться в Малій академії наук і допомагають накопичувати факти і події з історії Кочетка, Матеріали ці не лежать мертвим капіталом, Багато з них - про Володимиро-Богородичну церкву, що стоїть над Дінцем, про професора Московського університету М.Я. Грота, що покоїться й огорожі цього пам'ятника архітектури, про багатьох односельців публікувалися вже в «Красной звезде» і викликали великий інтерес в учасників міжнародної науково-практичної конференції «Слобожанські читання», перед якими протягом двох останніх років виступала А.М. Стреляна, Багато тем проситься на газетні шпальти, Було б, добре зібрати їх воедино. Саме це - книга про історію Кочетка - зараз в задумках Антоніни Михайлівни. А є ще одна невідкладна справа, Колишній вихованець А.М. Стреляної, а потім директор, Кочетокської середньої школи, нині працівник районного відділу освіти Валерій Кирилович Горовенко планує написання розвитку освіти на Чугуївщині, в якому безпосередню участь візьме і його колишня вчителька, - На жаль, часу на все обмаль. Життя таке коротке, - говорить з помітним сумом Антоніна Михайлівна словами великого педагога О.П. Довженка. - Тож слід поспішати робити добро. Щастя ж тобі, моя подруго, на шляху пошуків в надрах рідного краю і людських душ. Хай доля посміхається тобі, твоїм рідним, дітям і онукам. А може, й правнукам. Поживемо ще!